LESOOCHRANÁRSKE ZOSKUPENIE VLK
082 13 Tulčík 27, tel./fax 051 - 77 89 488, e-mail: alfa@wolf.sk, www.wolf.sk

28. 7. 2008

MUDr. Peter Chudík
predseda PSK
Námestie mieru 2
080 01 Prešov

Vážený pán predseda Prešovského samosprávneho kraja,

škody na majetku a ľudských životoch pri posledných záplavách na severovýchodnom Slovensku sú podľa Lesoochranárskeho zoskupenie VLK dôsledkom nevšímavosti zodpovedných štátnych a samosprávnych orgánov o stav krajiny severovýchodného Slovenska za posledných dvadsať rokov. Lesoochranárske zoskupenie VLK Vás preto žiada otvoreným listom, aby ste zabezpečili zmenu lesného hospodárskeho plánu pre pohorie Čergov a ostatné pohoria severovýchodného Slovenska tak, aby kľúčové závery horských dolín s mimoriadne dôležitou vodoochrannou funkciou ostali neporušené a pomáhali chrániť ľudský majetok a ľudské životy.

Riešenia, ktoré navrhujú rôzne záujmové skupiny, sa týkajú len všeobecných konštatovaní o nutnosti výstavby technických zariadení a regulácie vodných tokov. To je ale evidentne nedostatočné.

Veľmi dôrazne pripomíname, že:

- Zrážky, ktoré spôsobili v posledných dňoch povodne v oblasti neboli mimoriadne, mimoriadne boli prietoky horských riečok, naplnených vodou z vyrúbaných svahov. Desaťročné zrážky spôsobili paradoxne storočnú vodu! (príloha)
- Neschopnosť riešiť takéto situácie len technickými stavbami ukázal v posledných dňoch príklad priehrady Ružín, ktorá **nebola schopná** zadržať povodňovú vlnu o objeme **25 miliónov m^3**, pretože jej pracovný režim jej dovoľuje zachytiť len **3,5 milióna m^3**.
- Rovnako riečky v Čergovskom pohorí ako Ľutinka, Čirčianka alebo horný tok Tople nie sú schopné odviesť ani po regulácii niekoľko miliónov m^3 zrážkovej vody, pokiaľ túto vodu najprv nezadrží lesná pôda v nenarušených prirodzených lesoch.

Kľúčovým prvkom pri zdržiavaní extrémnych zrážok v krajine severovýchodného Slovenska sú lesy, pretože absolútne prevažujúci flyšový geologický podklad v tejto oblasti túto úlohu plní veľmi nedokonale. VLK preto rôznou formou už od roku 1988 upozorňuje zodpovedné orgány, že schopnosť horskej krajiny zadržať zrážky v tejto oblasti sa vinou nevhodného lesného hospodárenia rapídne znižuje. Naše názory prezentované poslancom Národnej rady Slovenskej republiky, ministerstvu pôdohospodárstva a ministerstvu životného prostredia ale aj viacerým premiérom nášho štátu a predsedovi Prešovského samosprávneho kraja ostali bohužiaľ bez odozvy (príloha).

Lesoochranárske zoskupenie VLK neustále zdôrazňuje, že najúčinnejšia povodňová ochrana je zadržanie vody v lesnej a poľnohospodárskej krajine v miestach vzniku vodných tokov. Najviac povodňovej vody sa zadrží v kvalitnom lese a pozdĺž veľkého množstva malých potôčikov, kde je šanca predĺžiť čas, počas ktorého voda krajinou preteká. Žiadna rieka, ani s dokonalými poldrami, nivami a priehradami, nedokáže absorbovať vodu, ktorá naprší súčasne na veľkú plochu krajiny!

Zanedbanie tohto faktu prináša nielen ekologické, ale aj ekonomické a sociálne riziká. Je veľmi pravdepodobné, že najväčšie povodne nás ešte len čakajú, preto by štátne a samosprávne orgány mali k našim návrhom pristupovať s maximálnou vážnosťou, nehovoriac o tom, že naša snaha kupovať lesy v záveroch horských dolín, mimoriadne dôležitých pre akumuláciu vody a vytvárať z nich súkromné rezervácie, sa nemôže stretnúť s úspechom, ak štátna organizácia naplánuje súčasne **trojnásobné zvýšenie ťažby** vo všetkých rozhodujúcich pohoriach (príloha)!

Ing. Juraj Lukáč
Lesoochranárske zoskupenie VLK
Email: juro@wolf.sk, telefón: 0903 – 77 29 56

PRÍLOHY

1988

ZACHRÁŇME ČERGOV

Motto: Krajina bez vody snad ani není krajinou. Je zkamenělým výjevem, je ztrnulým poryvem, je očima bez jasu. Tím zázračným šémem, který vše uvádí do pohybu je voda!

Miroslav Martiš

Sme strechou Európy; voda, ktorá na túto strechu padá, napĺňa naše vodné zdroje, alebo odteká preč. Je to jediná voda, s ktorou môžeme hospodáriť. Čo nezachytíme, nezadržíme, to odletí z okresu preč. Voda odteká tým rýchlejšie, čím sú naše rieky rovnejšie a predovšetkým čim sú naše lesy redšie.

Les s lesnou pôdou je obrovský rezervoár vody, akumulátor, ktorý nie sú schopné nahradiť žiadne nákladne budované vodné nádrže. Je to zásobník prevádzajúci povrchový rýchly odtok na pomalý a vyrovnaný podpovrchový odtok.

Presné čísla nie sú podstatné, každý môže vidieť, že zväčšovanie maximálnych a zmenšovanie minimálnych prietokov riek aj celkový nedostatok vody v našich vodných tokoch má priamu úmeru so zmenšovaním akumulačnej schopnosti lesa nerozvážnou ťažbou.

Stav lesov v našom okrese dosiahol podľa nášho názoru kritickú hranicu, ktorú nie je možné bez vážnych a trvalých následkov pre vodný režim okresu prekročiť.

Preto navrhujeme:

- dočasne, ale okamžite zastaviť ťažbu v Čergovskom pohorí
- zvolať komisiu odborníkov z odboru lesníctva, ekológie i ekonómie s cieľom nájsť riešenie záchrany jedľovo - bukových lesov Čergova ako jediného účinného akumulátora pitnej vody s nenahraditeľnou pôdoochrannou funkciou.

Možné cesty k riešeniu vzniknutej kritickej situácie by mohli byť tieto:

- trvalé obmedzenie ťažby dreva na nevyhnutne potrebnú úroveň
- zaistenie skutočne kvalifikovanej pestovateľskej činnosti a jej zrovnoprávnenie s ťažbou
- zaistenie spravodlivého odmeňovanie lesníkov a lesných robotníkov v závislosti nie na objemoch ťažby, ale podľa stavu funkcieschopnosti lesa
- ťažbu dreva zaisťovať v každom prípade prostriedkami a metódami, ktoré neničia lesný fond.

Všetkých, ktorí s našou výzvou súhlasia, prosíme, aby podporili našu iniciatívu svojím podpisom. Je to v záujme našom i v záujme našich detí.

Ochranárska skupina VLK Prešov

OKRESNÝ NÁRODNÝ VÝBOR V PREŠOVE

PSČ: 080 73

odbor poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva

ČÍSLO: PLVH 227/1990 V PREŠOVE DŇA 14.5.1990

Ministerstvo lesného a vodného hospodárstva
a drevospracujúceho priemyslu SR
B r a t i s l a v a

V súlade s koncepciou rozvoja životného prostredia a jeho ochrane ONV v Prešove, MsNV i MNV v okrese venujú náležitú pozornosť. Napriek tejto snahe nie sme so zdravotným stavom lesných porastov spokojní.

Jednou z problémových oblastí sú aj lesy okresu Prešov. Kritický stav je spôsobený vysokou ťažbou dreva a v zalesňovaní voľných plôch, ktoré sú zarastené burinou. Tento stav nenapomáha k zlepšovaniu životného prostredia. K tomu je potrebné prirátať napadnuté lesy exhalátmi z ovzdušia pôvodom mimo okresu Prešov a pravdepodobne i mimo Slovenskej republiky, zvlášť v oblasti Braniska a Čerhovského pohoria. S týmto stavom nie je v okrese Prešov spokojnosť. Kritika je od obyvateľov, politických strán a hnutí i od poslancov národných výborov. Na túto tému vystúpila na ostatnom pléne ONV v Prešove poslankyňa v rámci interpelácie poslancov, pričom upozornila i na fakt, že v severnej časti okresu ťažba ohrozuje aj vodohospodárske pomery, pričom zdroje pitnej vody sú tu najlepšie v kraji.

ONV v Prešove zvolal k tejto problematike pracovné jednanie za účasti VS lesov š.p. Košice, KNV, KUŠPSOP, LZ Prešov a lesných správ v okrese Prešov. Na tomto jednaní zástupcovia lesov konštatovali, že výšku ťažby dreva schvaľuje Slovenská plánovacia komisia a rezort lesného hospodárstva. Na základe toho žiada ONV v Prešove o prehodnotenie plánu ťažby dreva v okrese Prešov a jej obmedzenie v záujme udržania životného prostredia a produkčných a ostatných celospoločensko - významných funkcií lesov. Očakávame, že tejto problematike budeme venovať pozornosť už v pláne II. polrok 1990 i pre ďalšie roky.

Za porozumenie ďakujeme a ostávame s pozdravom.

Na vedomie :

p. Soňa Vavreková, polr. ONV
Prostejovská 63 Prešov
VS lesy š.p. Košice

Vedúci odboru :
Ing. Ján Macík

Lesoochranárske zoskupenie VLK

Levočská 5, 080 01 Prešov

V Prešove 10.8.1994

Oblastný lesný úrad
Obrancov mieru
080 01 Prešov

Vážení spracovatelia LHP,

na základe jednaní s Vašimi pracovníkmi poverenými prípravou LHP pre LHC Sabinov, účasťou na základnom i záverečnom protokole si Vám dovoľujeme pripomenúť nasledovné:

Ako občania dotknutí lesným hospodárením v regióne so znepokojením sledujeme stále klesajúcu akumulačnú a retenčnú schopnosť lesnej krajiny. Z regiónu nám v deväťdesiatych rokoch odteká **dvakrát** viac vody ako tomu bolo v tridsiatich rokoch tohto storočia [A]. Straty na unikajúcej vode a pôde ďaleko prevyšujú zisky z hospodárenia s drevom. Len podľa [B] dosahujú tieto straty **96 mil Sk ročne!** A to v tejto sume nie sú zahrnuté straty podľa [A]. Dôsledkom sú okrem iného diskusie o výstavbe vodnej nádrže Tichý Potok, ktorá by nás, daňových poplatníkov, mala stáť minimálne 2.2 mld korún!

Keďže lesné hospodárenie nie je dodávka drevených valcov pre drevárenský priemysel,ale predovšetkým **zachovanie, ochrana a zveľadovanie lesov (uznesenie vlády č.9 1993, Zásady štátnej lesníckej politiky)**, kde podobné výsledky narušenia vodného režimu krajiny sú neprípustné, a pri tvorbe LHP ste povinní sa

riadiť zákonmi č.14/1994 Zb., č.23/1991 (čl.35) Zb., č.460/1992 (čl.44 a čl.45) Zb., č.17/1992 Zb., je nutné aby sa v LHP zohľadnili environmentálne princípy umožňujúce lesu trvale exitovať, trvale akumulovať vodu a chrániť pôdu.

V existujúcom návrhu nie sú zohľadnené varujúce fakty zo štúdií [A], [B], [C], ani závery zo stretnutia k ochrane riečnej siete lesných ekosystémov (prítomní zástupcovia Slovenskej riečnej siete, ObÚŽP Prešov, Lesoochranárske zoskupenie VLK, Nadácia Zelená Nádej, Oblastný lesný úrad, LZ Prešov).

Vieme. že existujúca legislatíva Vám trochu zväzuje ruky, ale ak budete uvažovať ako pestovatelia lesa a nie ako technickí dodávatelia drevnej hmoty, určite ešte raz prehodnotíte naše návrhy:

☑ pri každom vodnom toku v hospodárskom lese je vytvorený ochranný pás, široký tridsať metrov po oboch stranách. V tomto ochrannom páse je vylúčená akákoľvek lesohospodárska aktivita.

Toto opatrenie výrazne zvýši akumulačnú schopnosť povodia, zväčší samočistiace vlastnosti vodných tokov, bude vytvárať podstatne dokonalejšie nádržky ako sú súčasné umelé priehradky a umožní trvalé zásobovanie okolitého lesa vlahou bez akýchkoľvek finančných nárokov na lesného hospodára!!

☑ Zakázať viesť cesty, zvážnice a približovacie linky korytami vodných tokov

Toto opatrenie zabráni vytváraniu hladkých korýt, ktorými sa neúmerne zrýchľuje odtok vody z lesných biocenóz.

☑ V porastoch nechávať 10% až 30% stromov prejsť celým rastovým cyklom bez vyťaženia ich drevnej hmoty.

Je to investícia do vzniku novej pôdy, ktorú k svojmu rastu potrebuje ďalšia generácia stromov. Pri súčasnom lesnom hospodárení sú živiny vyčerpané z pôdy vo vyťažených kmeňoch odvážané z biocenóz preč a po troch generáciách (300 rokov) je pôda neschopná uživiť stabilný prirodzený les.

☑ V horských oblastiach (podľa [10] tam patrí aj celý Čergov) zásadne nepoužívať holorubný spôsob ťažby.

Používanie holorubov prináša vo všetkých prípadoch (aj v tzv. lesnícky zdôvodniteľných, napr. premeny) takú degradáciu prirodzených lesných spoločenstiev, že jeho používanie nie je ospravedlniteľné ani ekonomicky a ani lesnícky.

Z jeho najväčších nevýhod uvedieme:

- sterilizácia pôdy zvýšením pôdnej teploty v letných mesiacoch až na 70C. To má za dôsledok stratu mykorízy a tým aj stability mladého lesného porastu.

- enormná erózia pôdy. Rýchlosť vzniku pôdy z minerálneho podkladu

je podstatne pomalšia ako tieto straty (stonásobne). Pôda stratená v jednom ťažobnom cykle (sto rokov) bude vznikať 1000 až desaťtisíc rokov. V čom majú rásť nové stromy?

- podstatne väčší odtok vody. Strata vlahy veľmi nepriaznivo pôsobí na stabilitu vznikajúcich porastov.

☑ Celoročná ochrana veľkých predátorov (vlk, rys).

Škody spôsobované kopytníkmi na prirodzenom zmladení vyčíslil LVÚ Zvolen na 56 mil. Sk ročne. Zvlášť na Čergove kde je potrebné podporovať zmladenie jedle je ochrana pred ohryzom aktuálna. Žiadna, individuálna ani celoplošná ochrana sadeníc, nie je účinná tak, ako predácia tejto zveri veľkými dravcami. Navyše ide o investíciu s nulovými (!) finančnými nárokmi.

☑ Zachovanie tzv.hlavových bukov, technicky nespracovateľných.

Stromy v akejkoľvek forme predstavujú veľmi cennú genetickú banku so zakódovanými vlastnosťami, ktoré sú nám neznáme, pretože sa nemusia prejaviť vo fenotype. Práve neznámy vývoj klímy v našom regióne by mal byť pre nás varovaním a upozornením, aby sme v porastoch nechávali stromy s vlastnosťami, ktoré umožnia v budúcnosti lesu prežiť.

Za posledné roky sme v snahe zachrániť zbytky prirodzených lesov v regióne (a tým aj vodu) vyčerpali prakticky všetky možnosti ako upozorniť na nedostatky v lesnom hospodárení. Zo strany lesných hospodárov sme sa nie vždy stretávali s porozumením a pochopením. Dúfame, že tento osud nestretne aj tieto pripomienky, aj keď chápeme, že rokmi vytvorený stereotyp je ťažké prekonať.

Kvalita Vašej práce ovplyvňuje kvalitu nielen Vašich životov. A to by mal mať každý lesný hospodár na pamäti.

S pozdravom
Za zdravé prirodzené lesy

Ing.Juraj Lukáč
Lesoochranárske zoskupenie VLK
Ing.Dagmar Balážová
Nadácia Zelená Nádej
Ing.Ivo Čorný v.z.
Slovenská riečna sieť

Prílohy:
Graf zníženej akumulačnej schopnosti nášho regiónu
Doporučenia fakulty ekológie TU Zvolen na záchranu lesov Čergova

Pramene:

[A] Kravčík, M., 1993: Analýza vplyvu hospodárskej činnosti človeka na hydrologický režim v povodí rieky Torysy a Tople
[B] Midriak, R., 1993: Analýza súčasného lesného hospodárenia v lesoch Čergova a jeho vplyv na krajinu
[C] Midriak, R.,1993: Návrh alternatívneho hospodárenia v lesoch Čergova, Zvolen
[D] kol., jún 1993: Ekologické obhospodarovanie lesov Slovenska, Ministerstvo pôdospodárstva Bratislava
[E] kol., september 1993: Ecological Management of Forests in Slovakia, Ministerstvo pôdohospodárstva, Bratislava
[F] kol., júl 1993: Ekologické obhospodarovanie lesov Slovenska, Ministerstvo pôdohospodárstva
[G] Lesnícka misia Svetovej banky, december 1993
[H] The Forest Resources of Slovakia, ANNEX X, World Bank, 1993
[1] Darwin, Ch., 1979: The Origin of Species, The Rainbird Publishing Group Ltd, London
[2] Dorst, J., 1978: Avant que Nature meure, Neuchatel, Paris
[3] Foreman, D., 1991: Confessions of an Eco-Warrior,Harmony Books, New York
[4] Franklin, J., 1981:Ecological Characteristics of Old-Growth Douglas-Fir Forests
[5] Hadač, E., 1987: Ekologické katastrofy,Horizont,Praha
[6] Hladký, M., 1988: VUC Čergov
[7] Jeník, J., 1984: Veľký obrazový atlas lesa, Artia, Praha
[8] Konrád, V., a kol., 1994: Environmentálny posudok projektu "Ekologické obhospodarovanie lesov Slovenska", fakulta ekológie, TÚ Zvolen
[9] Korpeľ, Š., 1989: Pralesy Slovenska, Veda, Bratislava
[10] Korpeľ, Š., 1993: Hospodárenie v lesoch horských oblastí, Matice lesnická, Písek
[11] kol., 1990: Global Warming, Oxford University Press, Oxford
[12] Les, 1992: Ministerstvo pôdohospodárstva, Bratislava
[13] Les, 1993: Ministerstvo pôdohospodárstva, Bratislava
[14] Les, 1994: Ministerstvo pôdohospodárstva, Bratislava
[15] Lopez, B.H., 1978: Of Wolves and Men, Charles Scribner's Sons, New York
[16] Lovelock, J., 1991: Healing Gaia, Harmony Books, New York
[17] Lovelock, J., 1994: Gaia. Nový pohled na život na Zemi, Abies, Prešov
[18] Maser, Ch., 1988: The Redesigned Forest, R.Miles,San Pedro
[19] Maser, Ch., 1992: Správa o Čergove, Nadácia Zelená Nádej, Corvallis
[20] Maser, Ch., 1992: New Forestry, New Quiestions: A New Future?, Western Wild Lands
[21] Martiš,M., 1988: Člověk versus krajina, Panorama, Praha
[22] Mech, L.D., 1970: The Wolf, The University of Minnesota Press, Minneapolis
[23] Midriak, R., 1988: Obhospodarovanie lesov vo flyšových oblastiach, Lesnícke štúdie, Príroda, Bratislava
[24] Míchal, I., 1992: Ekologická stabilita, Veronica, Brno
[25] Míchal, I., 1992: Obnova ekologické stability lesů, Academia, Praha
[26] Pobedinskij, Krečmer, V., 1984: Funkce lesů v ochraně vod a půdy, SZN Praha
[27] Seed, J., 1993: Myslet jako hora, Abies, Prešov e
[28] Voskár, J.,1 990: Ekológia vlka obyčajného a jeho podiel na formovaní a stabilite karpatských ekosystémov na Slovensku, KÚŠPS, Prešov
[29] Wolkie, H., 1991: Wilderness on The Rocks, Ned Ludd Books, Tucson
[30] Zbierka zákonov r.1990 - 1994
[31] Zlatník, A., 1970: Ekologicko-synekologický, cealogický a fytografický výskum na trvalých výskumných plochách, zborník prác o TANAPe

OBLASTNÝ LESNÝ ÚRAD
PREŠOV
Došlo dňa: - 9. IX. 1994
~~Pridelené~~: PREVZALA
Dňa:

LESOOCHRANÁRSKE ZOSKUPENIE

082 13 Tulčík 27, tel./fax 051 - 77 89 488, e-mail: alfa@wolf.sk, www.wolf.sk

Krajský úrad Prešov
Odbor PPaLH

2. mája 2003

Vec: Návrh zásad pri vypracovaní LHP v LHC Sabinov

Lesoochranárske zoskupenie Vlk, ako vlastník a užívateľ časti lesného pôdneho fondu v LHC Sabinov, je účastníkom konania pri obnove LHP. Súčasne sme organizáciou, ktorej hlavným cieľom je záchrana prirodzených lesov.

Od začiatku osemdesiatych rokov sa naša organizácia snaží aby lesné hospodárenie v regióne reflektovalo predovšetkým vodoochrannú funkciu lesov.

- **V roku 1988** sme zorganizovali petíciu „Zachráňme Čergov", ktorá sa týkala záchrany jedného z posledných slovenských pohorí s prirodzenými lesnými porastami z dôvodu eliminovania budúcich problémov so silne narušeným vodným režimom tohto regiónu, a ktorú podpísalo do roku 1990 vyše desaťtisíc ľudí
- **10. mája 1990** sme vyvolali pracovné jednanie na ONV Prešov za účasti Východoslovenských lesov, š.p. Košice, KNV, KUŠPSOP, LZ Prešov a lesných správ v okrese, na ktorom sa riešilo naše upozornenie, že *„...v severnej časti okresu ťažba ohrozuje vodohospodárske pomery..."* (citát z listu ONV, č. PPLVH 227/1990) (príloha 1)
- **V januári 1991** sme písomne upozornili ÚŠOP, stredisko ochrany Prešov, Slovenskú komisiu pre životné prostredie, Slovenskú národnú radu – výbor pre životné prostredie, Ministerstvo lesného a vodného hospodárstva a ďalšie štátne orgány na fakt, že predovšetkým vo flyšových oblastiach severovýchodného Slovenska sa extrémne znižuje akumulačná schopnosť krajiny a kvôli lesohospodárskym zásahom sa zväčšujú maximálne a zmenšujú minimálne prietoky odtokov z povodí
- **V januári 1992** sme verejne v článku Ing. Juraja Lukáča *„Prečo zahynú občania Prešovského okresu"* upozornili verejnosť, že nedodržanie základných ekologických princípov pri lesnom hospodárení vo flyšových oblastiach severnej časti Prešovského okresu môže spôsobiť koncom tisícročia tragické záplavy.
- **14. mája 1993** sme požiadali prednostu okresného úradu pre životné prostredie, Ing. Štefana Hanigovského aby pri základnom protokole LHP LHC Sabinov zohľadnil našu požiadavku, aby metódy obhospodarovania lesa boli primerané faktu, že v tomto LHC ležia mimoriadne cenné vodohospodárske celky, ktoré svojou hydromorfnosťou zaisťujú akumuláciu vody (príloha 2)
- **17. júna 1993** sme sa zúčastnili zasadania výboru NR SR pre poľnohospodárstvo, lesné a vodné hospodárstvo, kde sme prezentovali výsledky štúdií a meraní v teréne, ktoré dokazovali mimoriadnu vodozádržnú funkciu lesov predovšetkým vo flyšovej oblasti a žiadali sme výbor o zasadenie sa za systémové zmeny v Lesnom zákone
- **9. septembra 1994** sme žiadali Oblastný lesný úrad v Prešove o zmenu navrhovaného LHP pre LHC Sabinov tak, aby tento zohľadňoval fakt, že väčšina územia je na flyši, t.j. hornine s mimoriadne nízkou akumulačnou schopnosťou, kde určujúcim faktorom zadržiavania vody je les (príloha 3)

Nič z našich požiadaviek sa nepremietlo do praxe. Tragické povodne z posledných rokov dokázali predovšetkým na flyši mimoriadne dôležitú funkciu lesov pri zadržiavaní extrémnych zrážok, keď značne vysoké denné úhrny zrážok (okolo 100 mm denne) z rokov 1958, 1965, 1997 ostali pri spade na kvalitný les s vynikajúcou pôdou na Čergove a v Levočských vrchoch bez následkov a zrovnateľná zrážka v povodí Malej Svinky v oblasti s neprirodzeným lesom a pôdou vyčerpanou starými holorubmi priniesla v roku 1998 tragické následky.

Predovšetkým z týchto dôvodov sme začali vytvárať vo vodohospodársky dôležitých oblastiach sieť Evolučných lesov ®, na ktorých chceme všetky zásady vymenované v prílohách tejto žiadosti uplatňovať.

forum changenet.sk

18.11.2005 : Juraj Lukáč :

Prehodnotí budúci prešovský župan lesné hospodárske plány?

Tragické povodne koncom deväťdesiatych rokov ukázali, že predovšetkým na východoslovenskom flyši má les mimoriadne dôležitú funkciu pri zadržiavaní extrémnych zrážok. Veď značne vysoké denné úhrny zrážok – okolo 100 mm denne v období 1950 až 1990 – ostali pri spade na kvalitný les s vynikajúcou pôdou na Čergove a v Levočských vrchoch bez následkov a zrovnateľné alebo dokonca menšie zrážky v oblastiach s neprirodzeným lesom alebo zničeným lesom a pôdou vyčerpanou starými holorubmi priniesli tragické následky.

Ohrození sú predovšetkým obyvatelia podhorských obcí, kde sa nielenže roky ťažilo vo vodohospodársky dôležitých záveroch horských dolín, ale v posledných rokoch sa tam ťažba extrémne zvyšuje. Opakované povodne pri normálnych denných zrážkach pod Slanskými vrchmi v dedinách Petrovce, Hermanovce či Bystré, nad Sninou pri dedinke Pčoliné, či v povodí Tople sú už pravidlom.

Mimoriadne znepokojujúce je zväčšovanie maximálnych prietokov v povodí Torysy, v riečkach prichádzajúcich zpod pohoria Čergov. Veď dokonca ani v roku 1973, keď v tejto oblasti spadlo za dva dni viac ako **100 mm zrážok,** neboli zaznamenané žiadne väčšie problémy. Tohto roku, keď po vcelku normálnych zrážkach v dňoch 9. 6. – 10. 6. 2005, spadlo na východnom Slovensku spolu za dva dni **od 50 mm do 70 mm** zrážok, sa v tejto oblasti odrazu mimoriadne rozvodnili potoky a potôčiky stekajúce z čergovského hrebeňa.

Čo sa stalo?

Stačilo jeden a pol roka plniť nový lesný hospodársky plán pre veľkú časť Čergovského pohoria a „prvé výsledky“ sú tu. V rokoch 1994 – 2003 sa vyťažilo v Lesnom hospodárskom celku (LHC) Sabinov **187 920** metrov kubických dreva. Od roku 2004 do 2013 je naplánovaná ťažba zvýšená takmer trojnásobne (!) na **522 037** kubíkov.

Kto bol začiatkom júna na Čergove, nepotrebuje žiadne ďalšie argumenty. Zo všetkých holorubov stekalo bahno po kolená a po dvojdňovom mrholení voda vytekajúca z obnažených svahov strhávala asfaltové cesty.

Lesoochranárske zoskupenie VLK už od roku 1988 (vtedy ešte ako ZO SZOPK VLK) upozorňovalo štátne orgány, že schopnosť krajiny zadržať extrémne zrážky, sa vinou nevhodného lesného hospodárenia a vybetónovaných potokov na východnom Slovensku rapídne znižuje.

Toto odznelo pred rokom: „*VLK preto vyzýva zodpovedné štátne orgány, aby prehodnotili existujúci lesný hospodársky plán pre Slanské vrchy a hlavne lesný hospodársky plán pre oblasť Čergovského pohoria, v ktorom je naplánovaný výrub takmer všetkých prirodzených porastov zadržiavajúcich zrážky v dôležitej oblasti povodia riečky Ľutinka!*“

Vedenie Prešovského samosprávneho kraja vidí chybu ale úplne inde. Citujeme župana – pána Chudíka: „*Práve neupravené korytá miestnych potokov spôsobujú opakujúce sa povodne. Zbytočne investujeme do opravy ciest – v tomto roku pol miliardy korún, keď sa neregulujú potoky a potom poškodzujú cesty. Typickým príkladom je úsek cesty medzi obcami Pečovská Nová Ves a Ľutina. V júli tu rozvodnený potok zobral 4 úseky cesty, ktorých oprava stála 6,5 milióna korún. V auguste stačilo, aby pršalo ešte štyri hodiny a voda vezme tie isté úseky. A to len preto, lebo Povodie Bodrogu a Hornádu potok nereguluje. Veľmi vážna situácia je v obci Olejníkov. Tam hrozí, že obec bude úplne odrezaná od sveta. Zaujíma nás, ako chce túto situáciu riešiť Povodie Bodrogu a Hornádu. My sa radi postaráme o svoj majetok, ale potrebujeme na to právomoc.*

Vybetónované korytá horských potokov nikdy nedokázali povodniam zabrániť. Len presunuli problém do nižších polôh. Povodňovú vlnu je potrebné stlmiť alebo zadržať tam, kde vzniká. Na horských svahoch premenou povrchového odtoku na podpovrchový. A to môžu urobiť len zdravé prirodzené lesy.

A preto sa Lesoochranárske zoskupenie VLK pred nadchádzajúcimi voľbami pýta kandidátov:

V prípade, že budete zvolený za predsedu Prešovského samosprávneho kraja mienite iniciovať zmenu lesného hospodárskeho plánu pre oblasť Čergovského pohoria, v ktorom je naplánovaný výrub takmer všetkých prirodzených porastov zadržiavajúcich zrážky v dôležitej oblasti povodia riečky Ľutinka?

Text bol zaslaný ako verejný list kandidátom na miesto predsedu Prešovského samosprávneho kraja:
Ján Bajus, Snina, Ján Dobrovič, Ing., PhD., Kanaš - Jahodová, Ivan Hopta, PhDr., CSc., Humenné, Rudolf Horváth, Prof., PhDr., PhD., Prešov, Dušan Hruška, MUDr., Prešov, Peter Chudík, MUDr., Sabinov, Juraj Kopčák, Ing., Prešov, Peter Pavelko, Ing., Vranov nad Topľou.

---- URL článku: http://changenet.sk/?section=spr&x=144720

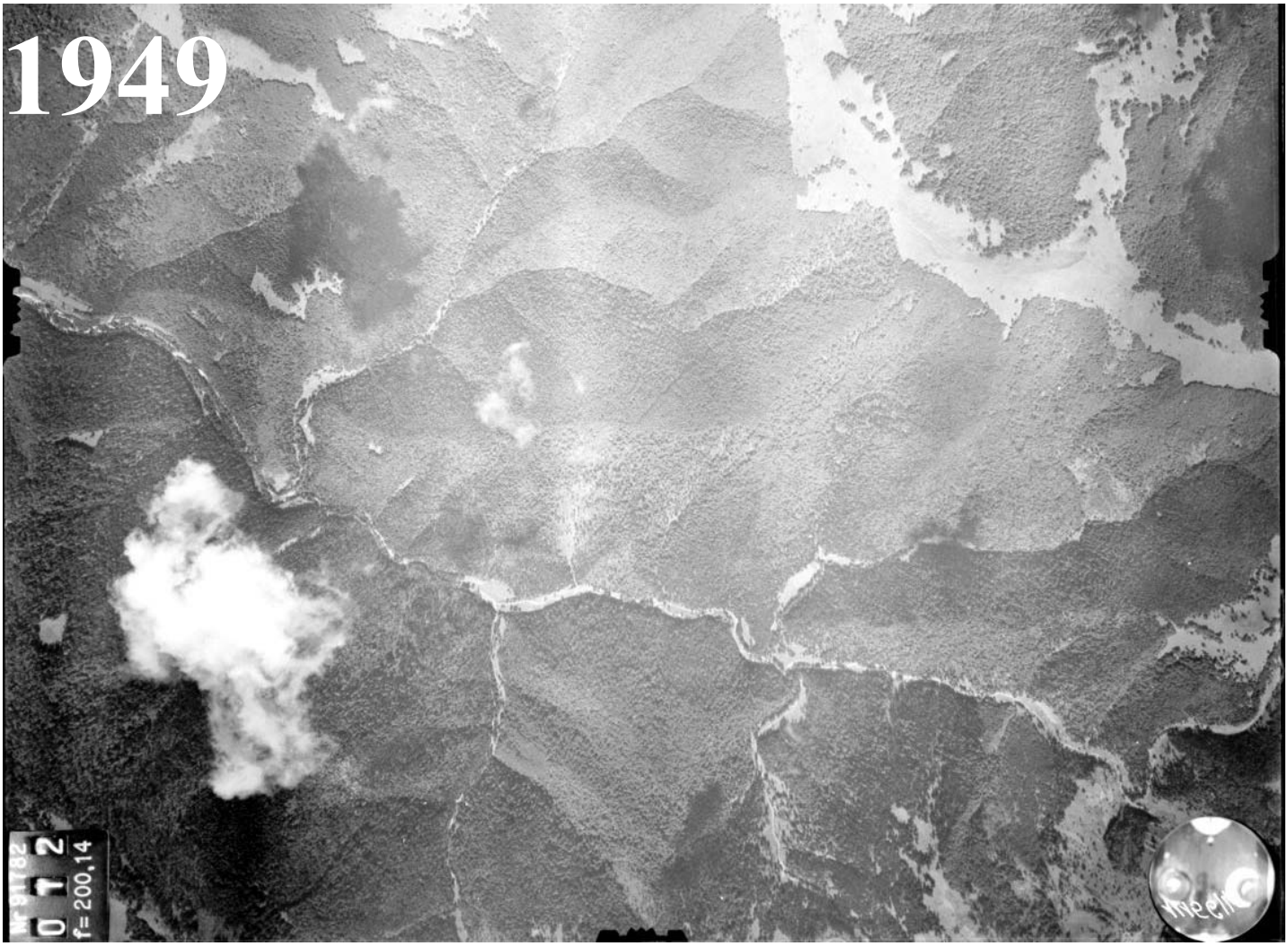
1949
f= 200,14

1992

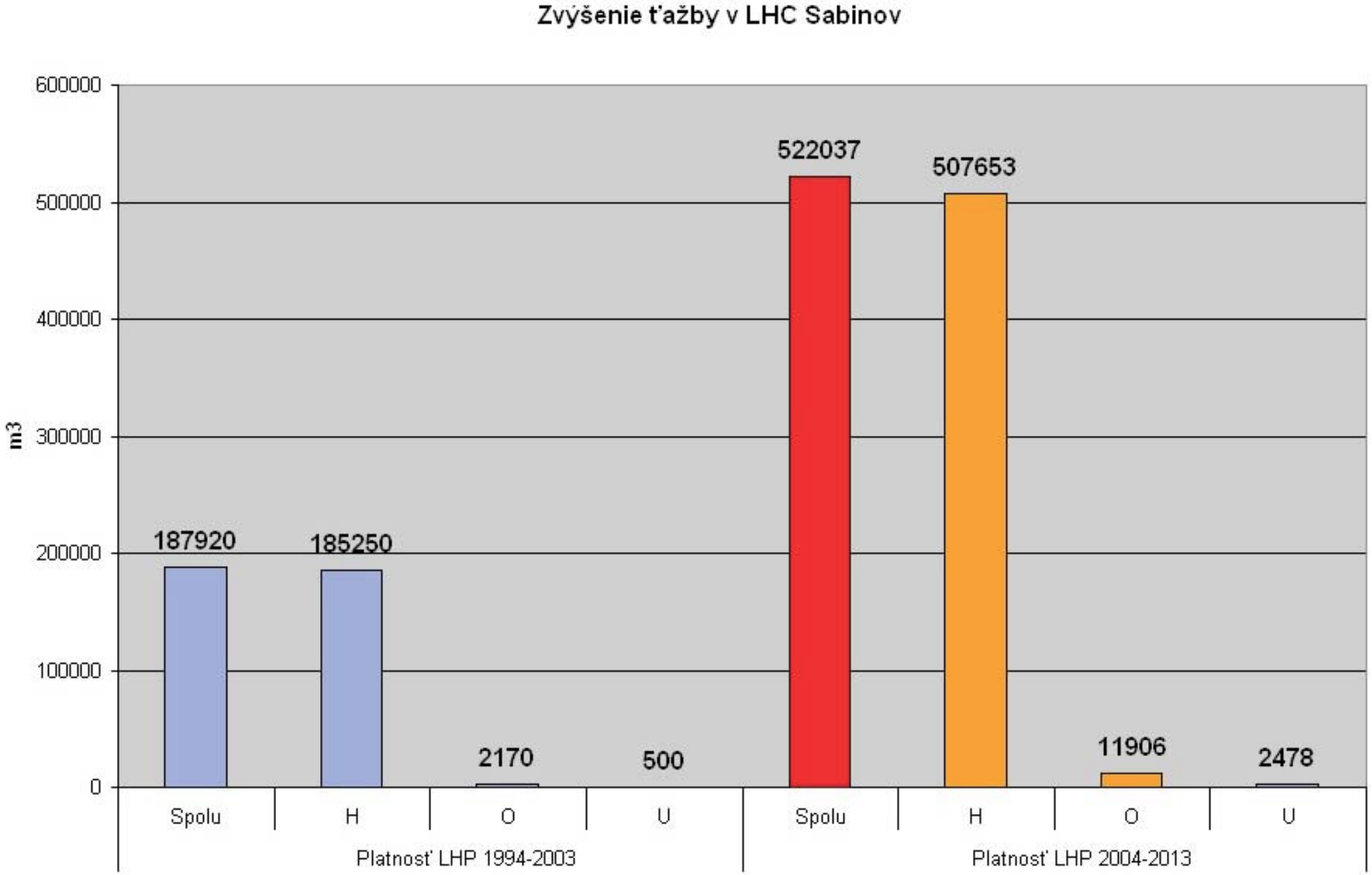
Zvýšenie ťažby v LHC Sabinov
600000
500000
400000
300000
200000
100000
0
m3
187920
185250
2170
500
522037
507653
11906
2478
Spolu
H
O
U
Spolu
H
O
U
Platnosť LHP 1994-2003
Platnosť LHP 2004-2013

Úhrny atmosférických zrážok (mm)
16 - 20 júla 1949

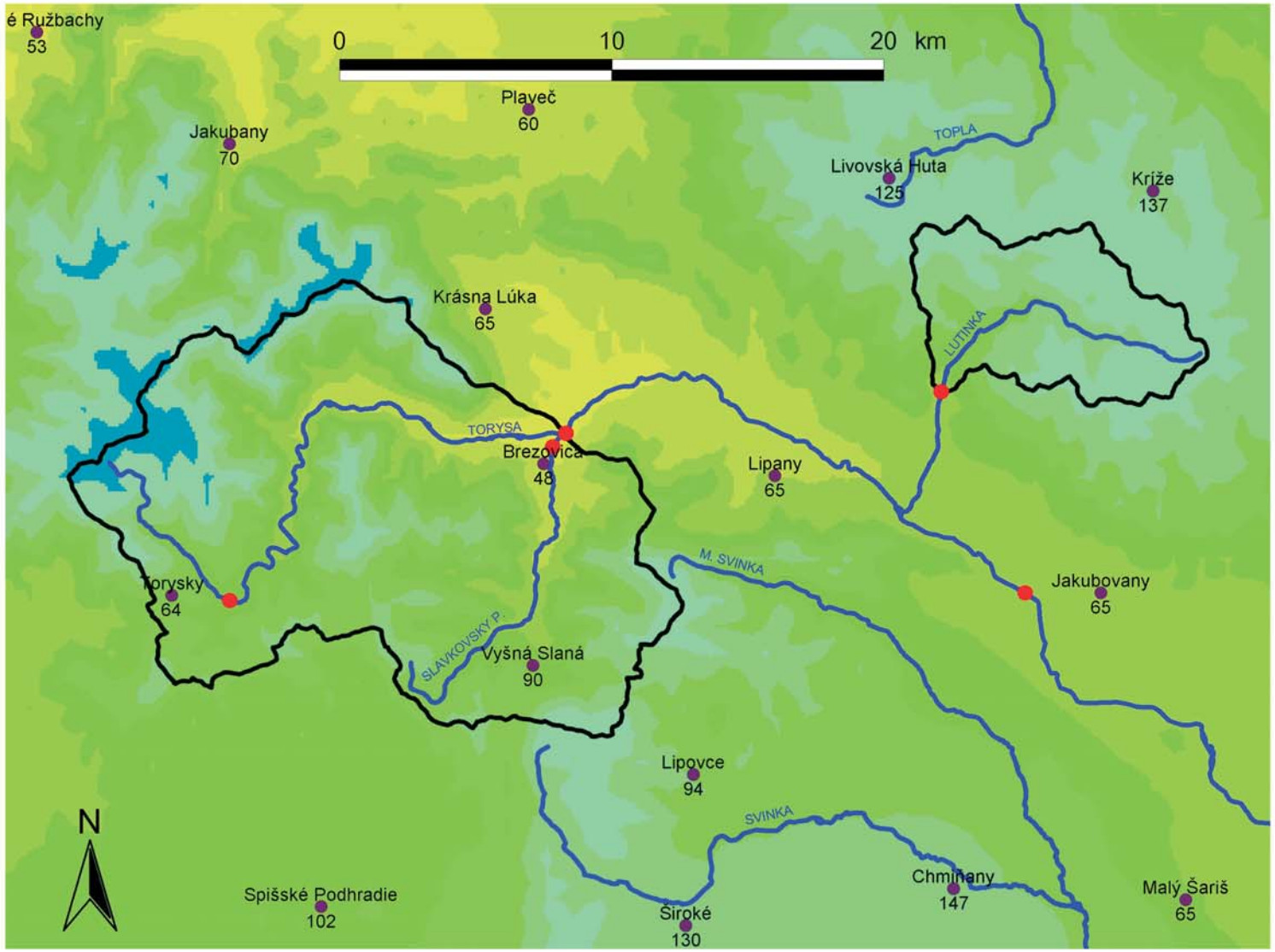

povodie Ľutinky - 119 mm
povodie Torysy - 103 mm

- hydrologická stanica
- zrážkomerná stanica
- vodný tok
- hranica povodia

zrážkový úhrn (mm)

- 0 - 50
- 50 - 60
- 60 - 70
- 70 - 80
- 80 - 90
- 90 - 100
- 100 - 110
- 110 - 120
- 120 - 130
- 130 - 140
- 140 - 150
- 150 - 240

Zdroj: SHMÚ
Autori: Faško, Pecho (2006)
Upravil: Richtárik (2006)

Úhrny atmosférických zrážok (mm)
25 - 29 júna 1958

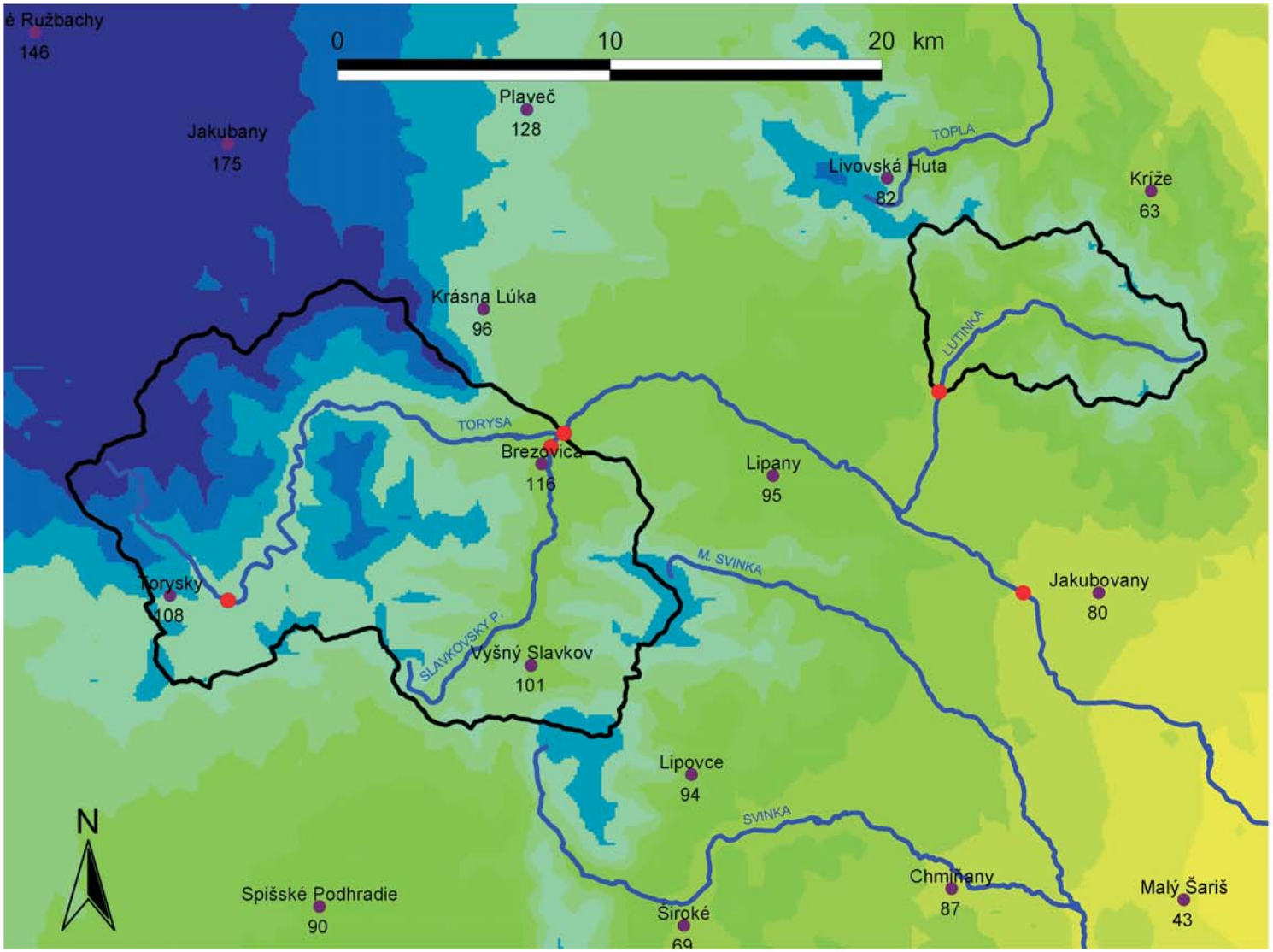

povodie Ľutinky - 108 mm
povodie Torysy - 129 mm

- hydrologická stanica
- zrážkomerná stanica
- vodný tok
- hranica povodia

zrážkový úhrn (mm)

- 0 - 50
- 50 - 60
- 60 - 70
- 70 - 80
- 80 - 90
- 90 - 100
- 100 - 110
- 110 - 120
- 120 - 130
- 130 - 140
- 140 - 150
- 150 - 240

Zdroj: SHMÚ
Autori: Faško, Pecho (2006)
Upravil: Richtárik (2006)

Úhrny atmosférických zrážok (mm)
27.6. - 1.7. 1973

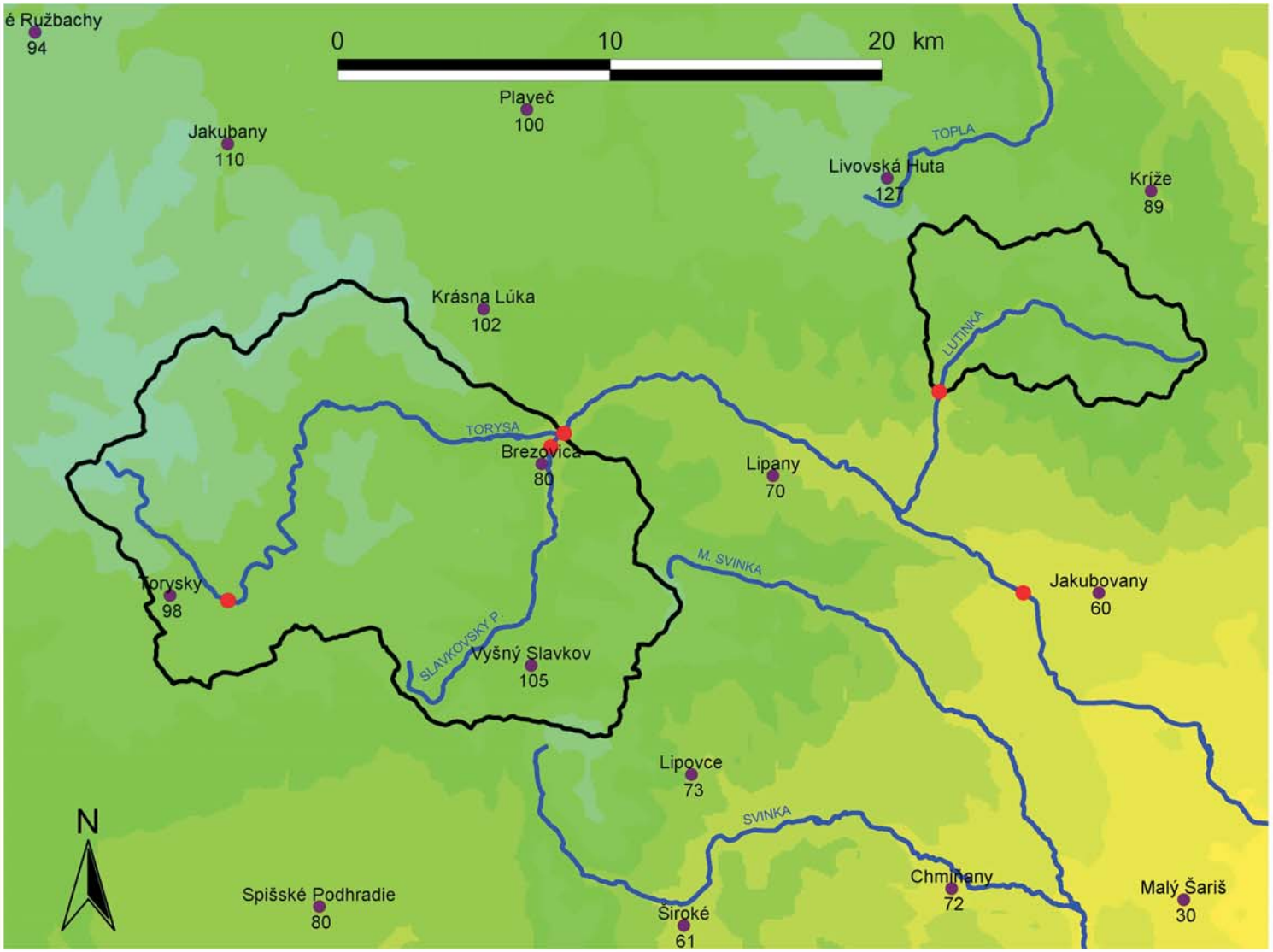

povodie Ľutinky - 99 mm
povodie Torysy - 106 mm

- hydrologická stanica
- zrážkomerná stanica
- vodný tok
- hranica povodia

zrážkový úhrn (mm)

- 0 - 50
- 50 - 60
- 60 - 70
- 70 - 80
- 80 - 90
- 90 - 100
- 100 - 110
- 110 - 120
- 120 - 130
- 130 - 140
- 140 - 150
- 150 - 240

Zdroj: SHMÚ
Autori: Faško, Pecho (2006)
Upravil: Richtárik (2006)

Úhrny atmosférických zrážok (mm)
8 - 12 júna 2005

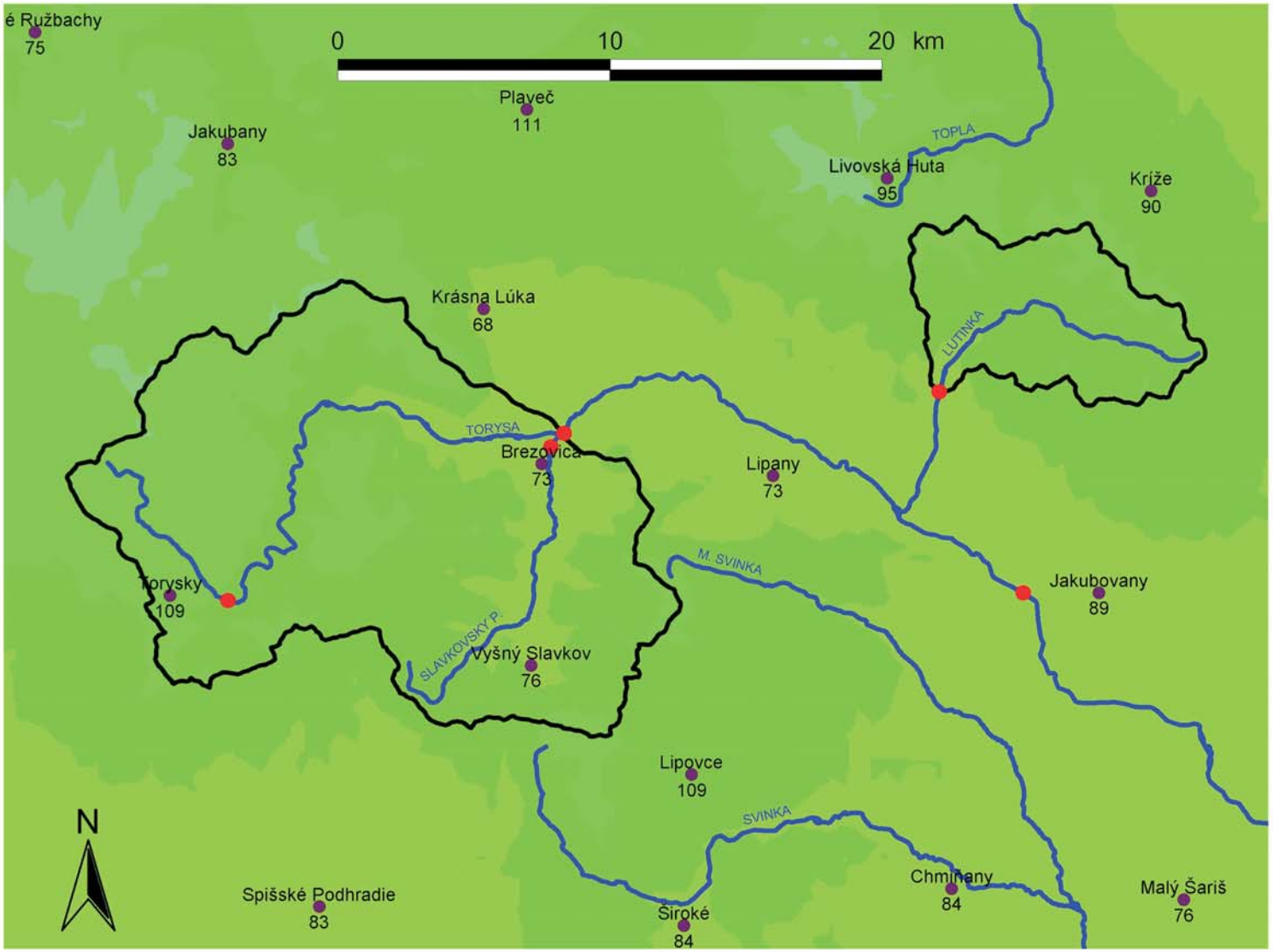

povodie Ľutinky - 97 mm
povodie Torysy - 97 mm

- hydrologická stanica
- zrážkomerná stanica
- vodný tok
- hranica povodia

zrážkový úhrn (mm)

- 0 - 50
- 50 - 60
- 60 - 70
- 70 - 80
- 80 - 90
- 90 - 100
- 100 - 110
- 110 - 120
- 120 - 130
- 130 - 140
- 140 - 150
- 150 - 240

Zdroj: SHMÚ
Autori: Faško, Pecho (2006)
Upravil: Richtárik (2006)

Extrémne zrážkové obdobia na severnom a východnom Slovensku v minulosti:

18. 7. 1949 – 22. 7. 1949
20 záznamov denných zrážok väčších ako **50 mm**
Pavlovce nad Uhom: 87 mm (18. 7. 1949)
Prešov: 72 mm (19. 7. 1949)

28. 6. 1958 – 29. 6. 1958
26 záznamov denných zrážok väčších ako **100 mm**!
Brezovica: 97 mm (29. 6. 1958)
Levoča: 112 mm (29. 6. 1958)

17. 7. 1965 – 25. 7. 1965
32 záznamov denných zrážok väčších ako **50 mm**
Bardejov: 54 mm (17. 7. 1965
Jelšava: 56 mm (21. 7. 1965)
Lipovce: 81 mm (25. 7. 1965)
Habura: 108 mm (25. 7. 1965)
Vápenník: 149 (25. 7. 1965)

18. 7. 1968
60 záznamov denných zrážok väčších ako **50 mm**
Livovská Huta: 63 mm
Cigeľka: 64 mm
Hanušovce n.T.: 58 mm
Kokošovce: 77 mm
Regetovka: 61 mm
Vyšný Slavkov: 70 mm

7. 7. 1969 – 8. 7. 1969
59 záznamov denných zrážok väčších ako **50 mm**
Prešov: 53 mm (8. 7. 1969)
Hanušovce n.T.: 53 mm (8. 7. 1969)
Červenica – Dubník: 66 mm (8. 7. 1969)
Kysak: 53 mm (8. 7. 1969)
Zlatá Baňa: 53 mm (8. 7. 1969)
ale i:
Starina: 87 mm
Strážske: 80 mm
Stratená: 62 mm
Malá Tŕňa: 122 mm

29. 6. 1973 – 30. 6. 1973
57 záznamov denných zrážok väčších ako **50 mm**
Livovská Huta: 51 mm – 76 mm
Jakubany: 78 mm – 77 mm
Mníšek n.P.: 61 mm – 67 mm
Spišská Stará Ves: 54 mm – 92 mm
Kríže: 67 mm (30. 6. 1973)
Osturňa: 116 mm (30. 6. 1973)
Sabinov: 54 mm (29. 6. 1973)
Torysky: 54 mm (30. 6. 1973)

Ako funguje les ako akumulátor zrážok

Alfou a omegou pri zadržiavaní zrážok je kvalita lesa, nie rozloha, ktorú pokrývajú stromy. V rovnakých fyzikálnych podmienkach pre odtok, vplyv lesa na tento odtok závisí na druhovej skladbe, štruktúre, veku lesných porastov, prirodzenosti ekosystému a mnohých ďalších parametroch. **Lesnatosť povodia nám nehovorí takmer nič o hydrických vlastnostiach lesa.**

Povodne môžu vznikať pôsobením dlhotrvajúcich dažďov alebo prívalových zrážok v malých alebo rozľahlých povodiach. Vo všetkých prípadoch je les v našich podmienkach najprirodzenejším prostriedkom na zadržanie vody. Najdôležitejšou úlohou pri ochrane pred povodňami je totiž zabrániť povrchovému odtoku alebo ho aspoň minimalizovať.

A v tejto úlohe sa lesy podľa svojej kvality veľmi líšia.

Voda, ktorá padá zhora, je najskôr zachytávaná v korunách stromov a steká po kmeni. Okolo **2 mm** zachytí smreková alebo buková hospodárska monokultúra, **5 mm** tristoročná prirodzená jedľová bučina. Na zemi sa dažďové kvapky zachytávajú na rôznych nerovnostiach. **1 mm** zrážok udrží ubité smrekové ihličie alebo stlačené bukové lístie v monokultúrnych hospodárskych lesoch, okolo **25 mm** tristoročná prirodzená jedľová bučina s dostatkom stojacich alebo ležiacich mŕtvych stromov pokrytých machmi a lišajníkmi, s lístím premiešaným s ihličím, s veľkými ležiacimi kmeňmi v korytách horských tokov. Najväčšiu časť zrážok zachytáva lesná pôda. **5 mm** pod holorubom a až **50 mm** pod tristoročnou jedľovou bučinou.

Rozdiely sú dané hlavne inou fyzikálnou štruktúrou pôdy v týchto lesoch. V starých prirodzených lesoch existujú predovšetkým rozsiahle drenážne „potrubia“, ktoré vznikajú po hnijúcich koreňoch starých stromov a ktorými zrážková voda vteká do lesnej pôdy. Tieto otvory sú tým „kvalitnejšie“, hlbšie a väčšie, čím je les starší a čím viac obsahuje dreviny s hlbokými koreňmi (jedľa). Rozdiely medzi zadržaním zrážky v rôznych typoch lesa môžu byť až veľkosti jedného rádu – od **10 mm** na holorube až po **80 mm a viac** v starej, tristoročnej jedľobučine.